

รายวิชา ดนตรี

รหัสวิชา ศ23103

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ผู้สอน

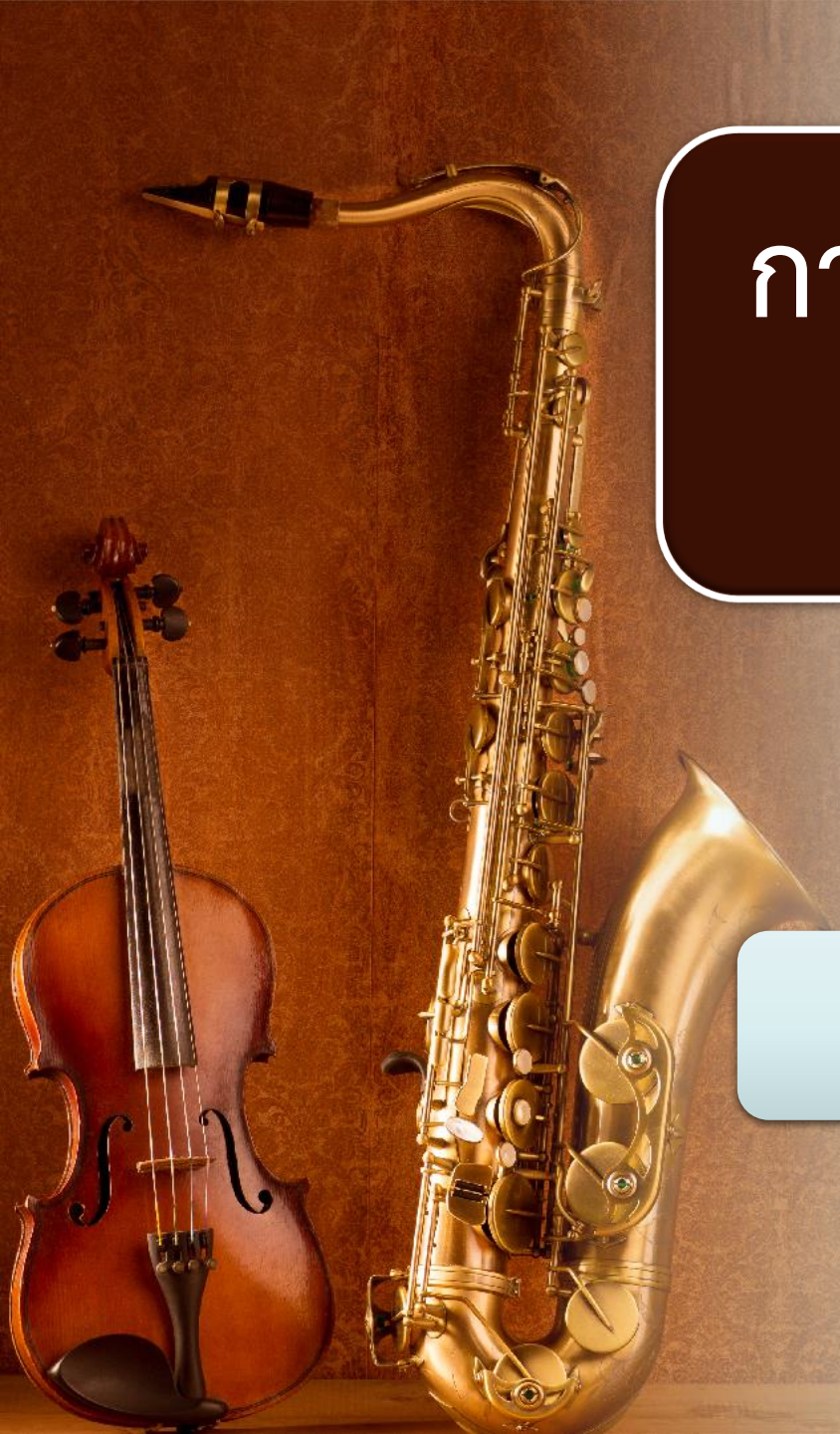
ครูจักรพันธ์ สุวรรณเกิด

เรื่อง

องค์ประกอบดนตรี
และงานศิลปะอื่น (๑)

องค์ประกอบ ดนตรีและงาน ศิลปะอื่น (1)

การเปรียบเทียบองค์ประกอบดนตรี ในงานศิลปะแต่ละแขนง

ดนตรี

ทัศนศิลป์

นาฏศิลป์

องค์ประกอบ ดนตรี

องค์ประกอบดนตรี

องค์ประกอบของดนตรี คือ ส่วนสำคัญพื้นฐาน
ที่ทำให้เกิดเป็นดนตรีขึ้น ทั้งนี้ โดยจะกล่าวถึงองค์ประกอบ
ของดนตรีโดยรวม มิได้ยึดเอาหลักเกณฑ์ของดนตรีใด
เป็นมาตรฐาน

องค์ประกอบดนตรี

1. เสียง

2. จังหวะ

3. ทำนอง

4. เสียงประสาน

5. พื้นผิวของดนตรี

6. สีสันทของเสียง

7. รูปแบบหรือคีตลักษณ์

องค์ประกอบดนตรี

เสียง

เกิดจากการดีด ลี ตี เป่า
และขับร้อง หรือวิธีการอื่น ๆ

องค์ประกอบดนตรี

เสียง

ระดับเสียง

ระดับความสูง – ต่ำของเสียง

องค์ประกอบดนตรี

เสียง

ความสั้น – ยาวของเสียง

ระยะของเสียงแต่ละเสียง
ที่มีการบรรเลงในแต่ละครั้ง

องค์ประกอบดนตรี

เสียง

ความเข้มของเสียง

น้ำหนักหรือความดัง-เบา
ของเสียงดนตรีที่บรรเลงออกมา

องค์ประกอบดนตรี

เสียง

คุณภาพของเสียง

สีต้นของเสียงที่เกิดจาก
แหล่งกำเนิดเสียงที่แตกต่างกัน

องค์ประกอบดนตรี

เสียง

คุณภาพของเสียง

ไม่ว่าจะเป็นวิธีการบรรเลง วัสดุหรือ
ขนาดและรูปทรงของเครื่องดนตรี
ที่ต่างกัน

องค์ประกอบดนตรี

1. เสียง

2. จังหวะ

3. ทำนอง

4. เสียงประสาน

5. พื้นผิวของดนตรี

6. สีสันทของเสียง

7. รูปแบบหรือคีตลักษณ์

องค์ประกอบดนตรี

จังหวะ

การแบ่งช่วงระยะเวลาสั้น ยาว
ของทำนองเพลงให้มีสัดส่วนเท่า ๆ กัน

องค์ประกอบดนตรี

จังหวะ

โดยใช้เครื่องดนตรี ประเภท
เครื่องกำกับจังหวะ ได้แก่ ฉิ่ง
กรับ โหม่ง และกลองเป็นเครื่องวัด

องค์ประกอบดนตรี

จังหวะสามัญ

จังหวะที่ใช้ยึดเป็นหลักในการขับร้อง
หรือบรรเลง ซึ่งกำหนดเป็นอัตราความช้า
หรือเร็วของจังหวะ

องค์ประกอบดนตรี

จังหวะฉิ่ง

จังหวะความสั้น-ยาว เร็ว-ช้า
ที่กำหนดโดยฉิ่ง

องค์ประกอบดนตรี

สามชั้น

- - - -

- - - ฉิ่ง

- - - -

- - - ฉับ

- - - -

- - - ฉิ่ง

- - - -

- - - ฉับ

สองชั้น

- - - ฉิ่ง

- - - ฉับ

- - - ฉิ่ง

- - - ฉับ

- - - ฉิ่ง

- - - ฉับ

- - - ฉิ่ง

- - - ฉับ

ชั้นเดียว

- ฉิ่ง - ฉับ

- ฉิ่ง - ฉับ

- ฉิ่ง - ฉับ

- ฉิ่ง - ฉับ

- ฉิ่ง - ฉับ

- ฉิ่ง - ฉับ

- ฉิ่ง - ฉับ

- ฉิ่ง - ฉับ

องค์ประกอบดนตรี

จังหวะหน้าทับ

จังหวะความสั้น-ยาว เร็ว-ช้า
ที่กำหนดโดยเครื่องดนตรีที่ชิง
ด้วยหนัง เช่น โทน รำมะนา เป็นต้น

องค์ประกอบดนตรี

1. เสียง

2. จังหวะ

3. ทำนอง

4. เสียงประสาน

5. พื้นผิวของดนตรี

6. สีสันทของเสียง

7. รูปแบบหรือคีตลักษณ์

องค์ประกอบดนตรี

ทำนอง

เสียงสูง ๆ ต่ำ ๆ เรียง
สลับกันไป ตามจินตนาการ
ของผู้ประพันธ์เพลง

องค์ประกอบดนตรี

1. เสียง

2. จังหวะ

3. ทำนอง

4. เสียงประสาน

5. พื้นผิวของดนตรี

6. สีสันทของเสียง

7. รูปแบบหรือคีตลักษณ์

องค์ประกอบดนตรี

เสียงประสาน

การผสมผสานของเสียง
ที่มีมากกว่า 1 เสียง
ในเวลาเดียวกัน

องค์ประกอบดนตรี

เสียงประสาน

การประสานเสียงระหว่างเครื่องดนตรีต่างชนิดกัน
การบรรเลงดนตรีด้วยเครื่องดนตรีต่างชนิดกัน เสียงที่ออกมา
ย่อมไม่เหมือนกัน เช่น การบรรเลงเครื่องดนตรีในวงดนตรีไทย
แต่ละชนิด เป็นต้น

องค์ประกอบดนตรี

1. เสียง

2. จังหวะ

3. ทำนอง

4. เสียงประสาน

5. พื้นผิวของดนตรี

6. สีสันทของเสียง

7. รูปแบบหรือคีตลักษณ์

องค์ประกอบดนตรี

พื้นผิวของดนตรี

พื้นผิว (Texture) พื้นผิวเป็นความสัมพันธ์ระหว่างเสียงในแนวตั้งกับทำนองในแนวนอน เมื่อรวมกันจะเกิดพื้นผิวของดนตรี ทำให้เกิดเป็นภาพรวมของดนตรี

องค์ประกอบดนตรี

1. เสียง

2. จังหวะ

3. ทำนอง

4. เสียงประสาน

5. พื้นผิวของดนตรี

6. สีสำนของเสียง

7. รูปแบบหรือคีตลักษณ์

องค์ประกอบดนตรี

สีส่นของเสียง

คุณลักษณะของเสียงที่แตกต่างกัน ซึ่งเกิดจาก
ปัจจัยหลายประการ เช่น การตี การเป่า การดีด การสี
ซึ่งจะเป็นเอกลักษณ์ของเสียงแต่ละเสียง

องค์ประกอบดนตรี

1. เสียง

2. จังหวะ

3. ทำนอง

4. เสียงประสาน

5. พื้นผิวของดนตรี

6. สีสัมผัสของเสียง

7. รูปแบบหรือคิตลักษณ์

องค์ประกอบดนตรี

รูปแบบหรือคีตลักษณ์

ลักษณะรูปแบบหรือลักษณะโครงสร้างของเพลงไทย
ซึ่งมีรูปแบบใหญ่ ๆ ดังนี้ รูปแบบของเพลง เช่น ท่อนเพลง
อัตราจังหวะ เป็นต้น ลีลาของเพลง เช่น เพลงลูกล้อลูกขัด
เพลงทางพีน เป็นต้น

ใบงาน เรื่ององค์ประกอบดนตรีและงานศิลปะอื่น (๑)

ให้นักเรียนฟังเพลงแล้ววิเคราะห์องค์ประกอบต่าง ๆ ของดนตรี

1. เสียง
2. จังหวะ
3. ทำนอง
4. เสียงประสาน
5. พื้นผิวของดนตรี
6. สีสัมผัสของเสียง
7. รูปแบบหรือคีตลักษณ์

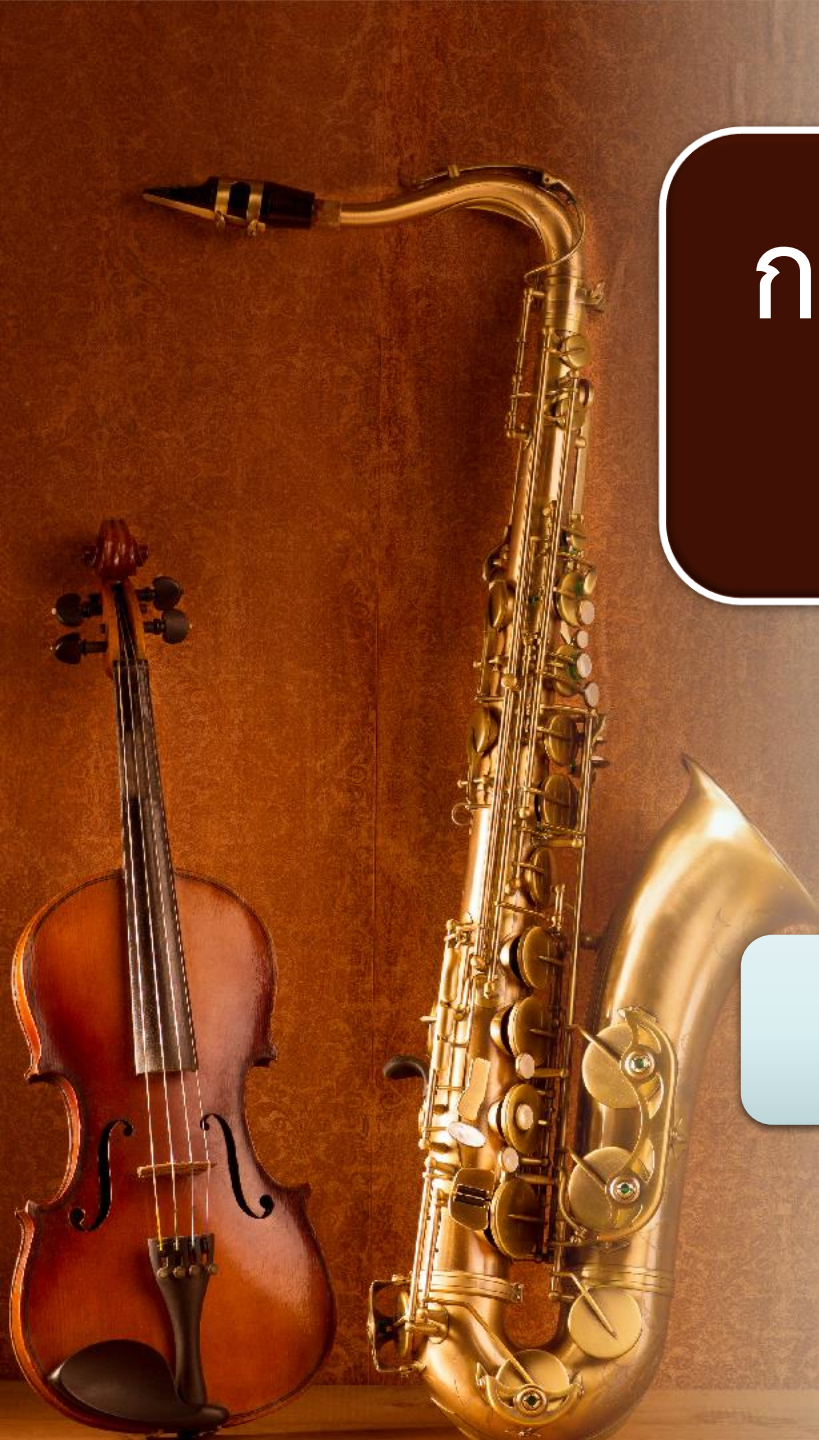
ฉบับจุฬาลงกรณ์

ใบงาน เรื่ององค์ประกอบดนตรีและงานศิลปะอื่น (๑)

ให้นักเรียนฟังเพลงแล้ววิเคราะห์องค์ประกอบต่าง ๆ ของดนตรี

1. เสียง
2. จังหวะ
3. ทำนอง
4. เสียงประสาน
5. พื้นผิวของดนตรี
6. สีสันทของเสียง
7. รูปแบบหรือคีตลักษณ์

ดนตรี เป็นศิลปะที่ต้องอาศัยเสียงเพื่อเป็นสื่อในการถ่ายทอดอารมณ์และความรู้สึก ผู้ฟังไม่สามารถมองเห็นหรือจับต้องเสียงได้เหมือนศิลปะแขนงอื่น มนุษย์เราต้องอาศัยการฟังโดยใช้หูเท่านั้นจึงจะสามารถรับรู้และซาบซึ้งถึงความไพเราะของเสียงที่เกิดจากบทเพลงต่าง ๆ ได้ โดยบทเพลงต่าง ๆ จะต้องอาศัยองค์ประกอบซึ่งเป็นส่วนสำคัญของดนตรี และเป็นพื้นฐานสำคัญที่ทำให้ดนตรีเป็นรูปเป็นร่างขึ้นมาได้

การเปรียบเทียบองค์ประกอบดนตรี ในงานศิลปะแต่ละแขนง

ดนตรี

ทัศนศิลป์

นาฏศิลป์